

Ontwikkeling van de onderontwikkeling: Oeganda onder Museveni

André Mommen

Même un commerce "honnête", s'il domine toute l'économie, ne peut que gêner le développement. Car il recherche les exportations, surtout en vue d'augmenter les importations, qui lui rapportent encore plus. - René Dumont¹

Sinds zijn onafhankelijkheid in 1962 heeft Oeganda, evenals andere Afrikaanse landen, enkele decennia van bloedige dictatuur, burgeroorlog en economische neergang gekend. Met het aan de macht komen van President Yoweri Museveni in 1986 is de toestand ogenschijnlijk definitief ten goede gekeerd. De economie herstelde zich langzaam en het land kende daarna weer een redelijke mate van politieke stabiliteit. Zeker toen ook in het noorden van Oeganda de rust terugkeerde en de lokale rebellen het zwijgen werd opgelegd. Vandaar dat Oeganda langzaam uit de wereldactualiteit verdween. Tot in december 2008 toen een gecombineerde militaire actie van het Oegandese en Kongolese leger met de hulp van het Sudan People's Liberation Army (SPLA) uit Zuid-Soedan een gecombineerde aanval op het rebellenleger van Joseph Kony in het Noord-Oosten van de Democratische Republiek van Kongo pleegde. Deze *Operation Lightning Thunder* had tot doel om het militaire bolwerk van Kony's Lord's Resistance Army (LRA) in het naburige Kongolese oerwoud te vernietigen en eventueel Kony voor het *International Criminal Court* (ICC) in Den Haag te brengen op beschuldiging van misdaden tegen de menselijkheid.²

Joseph Kony

Met ruimhartige financiële en militaire steun van de Verenigde Staten vecht de Oegandese president Yoweri Museveni³ al ruim twintig jaar een hardnekkige oorlog

tegen Kony's LRA uit. Tot nu toe met relatief weinig succes. Joseph Kony heeft met enige logistieke steun van president Omar al-Bashir van Soedan altijd aan zijn belagers weten te ontsnappen. Maar zijn bewegingsvrijheid is inmiddels wel sterk ingeperkt, omdat hij Noord-Oeganda, waar hij ook enige sympathie onder de ontevreden bevolking zou genieten en waar hij zijn thuisland had, moest ontvluchten. Herhaalde vredesbesprekingen tussen Kony's LRA en Museveni hebben tot nu toe niets opgeleverd. Kony weigerde sinds de eerste onderhandelingen in 2004 om de wapens neer te leggen. Slachtingen onder de plaatselijke bevolking bleven tot in 2005 aanhouden.

Kony had al heel wat misdaden op zijn geweten, gaande van verminken en verkrachten tot en met het ontvoeren van kinderen. Dat bracht stromen van vluchtelingen in beweging. Men schat vandaag dat gedurende het aanslepende conflict de LRA ongeveer 22.000 kinderen heeft ontvoerd, o.a. om ze als dragers, seks-slavinnen en soldaten te gebruiken. Nog

altijd zijn vele Oegandese en Soedanese kinderen vermist.⁴ Meer dan een miljoen mensen zijn alleen al tussen 2002 en 2004 gevlucht. Ook zou Kony sinds 1986 de dood van minstens 22.000 mensen op zijn geweten hebben.⁵

Het net lijkt zich nu rond Kony te sluiten. De intussen aan de macht gekomen SPLA in Zuid-Soedan heeft het eigen territorium dat aan Noord-Oeganda grenst⁶, goeddeels afgegrensd en aangedrongen op het vinden van een definitieve oplossing voor de rebellie. Dat zou o.a. kunnen door aan de aanhangers van de LRA amnestie te verlenen of zelfs door ze te integreren in het Oegandese leger. Voorts zou men dan Kony en zijn harde kern voor het gerecht kunnen slepen. Deze strategie faalde tot op heden, daar Kony zich in Kongo in het ondoordringbare oerwoud kon verschansen. Vandaar de mislukking van *Operation Lightning Thunder* in december 2008.

Kwatongen beweren dat dit Museveni goed uitkomt. Want zolang Kony met steun uit Khartoem overleeft, heeft Muse-

veni uitzicht op onbeperkte Amerikaanse militaire en financiële steun om zijn elite-soldaten op voet van oorlog te houden. De tandeloze oppositie heeft goed protesteren tegen dit autocratisch optreden, maar ze is verdeeld en machteloos zolang ze voor Museveni geen alternatief kan bieden. Voorts is Museveni altijd een trouwe bondgenoot van Washington geweest. Allicht heeft hij de fout gemaakt om zich als een herboren christen te presenteren en daardoor de machtige katholieke kerk die in Noord-Oeganda sterk staat, te schofferen.

Het probleem met de LRA is typisch voor een aantal Afrikaanse landen waar opstandige bewegingen als gevolg van etnische, religieuze en economisch-regionale tegenstellingen overal de kop opstaken. Het langdurige karakter van Kony's terroristische activiteiten is echter uitzonderlijk en niet goedschiks tot manipulaties vanuit Khartoem te herleiden. Ten eerste kon Kony van meet af aan voortbouwen op een ruim verspreide millenaristische heilsverwachting. Zijn "regeringsprogramma" vatte hij dan ook graag samen door naar de Tien Geboden te verwijzen. Voorts was er het in het collectieve geheugen gegrepte terroristische activisme van de Arabische slavendrijvers in de negentiende eeuw. Die praktijken van dorpen overvallen en mensen gevankelijk meevoeren nam hij over. Daarbij kwam nog de ontwrichtende politieke en economische nasleep van het bloedige regime van dictator Idi Amin (1971-79).⁷ Deze factoren zorgden, samen met de economische implosie van de nationale economie en daarna het opleggen van structurele aanpassingsprogramma's (SAP's) door de internationale financiële instellingen, voor een snelle daling van de levensstandaard en het heropleven van etnische en regionale tegenstellingen.

Vanaf 1986, toen Museveni de macht in Kampala greep, heeft het noorden van Oeganda praktisch alleen maar oorlogen en terrorisme gekend door de activiteiten van de drie opeenvolgende bewegingen van de Heilige Geest. De eerste *Holy Spirit Movement* (HSM) was door Alice Auna (1956-2007) in het noordelijke Acholiland opgericht om individuele soldaten en vrouwen van hun zonden te "helen". Al in augustus 1986 ontstonden hieruit de *Holy Spirit Mobile Forces* (HSMF) die de oorlog aan het regime in Kampala, de heksen en

de "onzuivere" soldaten verklaarden. Een dispaaraat volksleger trok daarna op naar de hoofdstad Kampala, maar het werd in het naburige Jinja door de troepen van Museveni verslagen. Alice Auna verdween over de grens naar een vluchtelingenkamp in Kenia. De fakkel werd door haar vader Severino Lukoya overgenomen.⁸ Met weinig succes. De HSMF waren geen guerrilla's, maar eerder een christelijke herlevingsbeweging, die op de capaciteit van de plaatselijke bevolking een beroep

.....

Het leger, niet het parlement, is in Oeganda nog altijd de belangrijkste machtsfactor. De klik rond Museveni controleert het.

.....

deed voor het leveren van manschappen, voedsel en wapens. Daarin verschilde ze niet van de andere rivaliserende verzetsbewegingen in de regio.

Kony's avontuur begon rond 1987 nadat de geesten van Alice Auna, ook de *Lakwena* geheten, en Idi Amin hem hadden bezocht.⁹ Deze ex-misdienaar beweerde de "neef" van Alice Auna te zijn. Hij bouwde in het noordelijke Acholiland zijn beweging naar het guerrillamodel op. De Heilige Geest had hem inmiddels al verlaten en daarom veranderde hij de naam van zijn beweging van *Uganda People's Democratic Christian Army* (UPDCA) in dat van de *Lord's Resistance Army* (LRA).

Uiteraard is Kony niet de enige rebelleider. In Noord-Oost-Oeganda is het nog altijd onrustig wegens het optreden van de *Karimojong*¹⁰ die als semi-pastoralisten veediefstallen op hun geweten zouden hebben. Er is voorts nog de moslimrebel Janil Mukulu – een bekeerde katholiek overigens – die onder de vlag van de *Allied Democratic Forces* (ADF) in het naburige Kivu in Kongo actief is.¹¹ Het betreft hier een afsplitsing van de Tabliqi Jamaat-beweging die sinds de jaren 1920 in Oeganda actief is. De ADF hielden tussen 1996 en 2001 ooit lelijk huis in het verarmde Bundibugyo in het westelijke Rwenzorigebied. Duizenden mensen moesten toen hun dorpen ontvluchten.¹² Ook Mukulu, die naar verluidt door Bin Laden en door Khartoem zou worden gesteund, is nu

met Museveni over een vredesverdrag in "gesprek".

Mukulu's ADF ontstond in de nasleep van Museveni's machtsovername in januari 1986 toen de laatste met het *National Resistance Army* (NRA) het kortstondige bewind van generaal Tito Okello van de macht had verdreven. De harde kern van Museveni's NRA werd gevormd door Rwandese Tutsi's die omwille van de repressie door de Hutu-meerderheid in hun geboorteland niet meer welkom waren.¹³ Verkiezingen hield Museveni tijdens het eerste decennium van zijn bewind alsnog niet. Van iemand die aanvankelijk met marxistische denkbeelden was behept, werd hij al snel een goede leerling van het IMF en de Wereldbank. Op aanraden van de internationale instellingen begon hij in 1996 met een schuchter democratiseringsproces. Hij liet zich in dat jaar voor het eerst "democratisch" tot president verkiezen. Met de vaste wil om daarna niet meer de macht af te staan. Voor het einde van zijn tweede presidentiële ambtstermijn in 2006 liet hij de grondwet aanpassen om alsnog te kunnen worden herkozen. Van verdere democratisering was daarna geen sprake meer. Het leger, niet het parlement, is in Oeganda nog altijd de belangrijkste machtsfactor. De klik rond Museveni controleert het. Omdat Museveni een tegenstander is van het regime in Khartoem, komt dat Washington goed uit. Voorts heeft Museveni zich al een palmares bij elkaar gevochten bij het plunderen van Oost-Kongo. Ook heeft hij jarenlang de activiteiten van de gewapende bendes van Jean-Claude Bemba, nu aangeklaagd door het ICC in Den Haag, gesteund. Met de wisseling van de wacht in Washington en het aantreden van de ook in Oeganda populaire Barack Obama, zal Museveni graag anders zingen.

De wereld van de NGO's

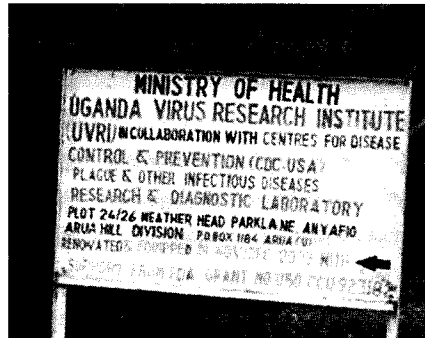
NGO's allerhande die zich als *global stakeholders*¹⁴ ontpopten, hebben Oeganda letterlijk overspoeld. In 2000 waren er 2.655 geregistreerd en in 2003 al meer dan 4.000.¹⁵ De meeste NGO's zijn in het rijke centrum rond Kampala gevestigd, dus liefst niet in de arme regio's, gewoon omdat ze graag kiezen voor veiligheid en bereikbaarheid en voor streken waar de basisdiensten en de communicatiemidde-

len goed functioneren.¹⁶ Het Oegandese staatsbudget is vandaag voor 60 procent van NGO's en andere vormen van ontwikkelingshulp afkomstig. De hulporganisaties ondersteunen ook in toenemende mate de lokale structuren. De nadruk van de donorlanden en hun NGO's is sinds 2000 steeds meer komen te liggen op het bestrijden van slechte bestuurspraktijken, op democratisering en emancipatie van de vrouw ("gender"), op onderwijs en gezondheidszorg en uiteraard op "duurzame ontwikkeling", vooral in samenwerking met lokale organisaties ofwel de "civiele maatschappij".

In de doelstelling van *Broederlijk Delen* luidt dat: "Het beleid van Broederlijk Delen in Oeganda spitst zich toe op drie thema's, namelijk rurale ontwikkeling, gemeenschapsversterking en mensenrechten en democratisering. Wat betreft rurale ontwikkeling ligt de focus vooral op de ontwikkeling van organische landbouw: productie, verwerking, vermarkting, certificatie van bedrijven en vorming van coöperatieven. De doelstelling is om lokale boeren in Oeganda meer inkomen te doen verwerven met hoogwaardige producten en duurzame landbouwmethoden. Gemeenschapsversterking en mensenrechten en democratisering liggen in het verlengde van elkaar. Door gemeenschappen te versterken, te organiseren en hen te vormen op allerlei gebieden, wordt een bewustzijn onder de bevolking gecreëerd over hun (mensen)rechten en de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de eigen omgeving en daarbuiten. Bovendien zijn sterke en goed georganiseerde gemeenschappen beter in staat om op economisch vlak een vuist te maken. Doorheen het beleid en de werking van Broederlijk Delen en de partnerorganisaties in Uganda worden gender- en generatiegerechtigheid en bewustwording rond HIV-Aids centraal gesteld en gepromoot."¹⁷

Uiteraard doen al deze ontwikkelingsorganisaties erg nuttig werk en aan hun grenzeloze ijver valt niet te twijfelen. De hele Afrikaploeg van *Broederlijk Delen* kwam bijvoorbeeld in januari 2008 – het droge seizoen – zelfs graag vanuit Brussel naar Oeganda over om er o.a. over het probleem van het microkrediet aan de lokale boeren te overleggen.¹⁸ Echter, deze afhankelijkheid van NGO's holt ook de legitimiteit van het regime uit. Heeft de staat zich niet uit de samenleving terug-

getrokken ten voordele van NGO's zonder enige democratische legitimiteit? De plaatselijke bevolking wordt voortdurend geconfronteerd met horden internationale en ook lokale ontwikkelingstechnocraten¹⁹ in hun landrovers die het straatbeeld bepalen en die, veelal voorzien van goedkoop huispersoneel, in kapitale villa's wonen.²⁰ Zonder dat enige mate van democratische controle over hun activiteiten wordt uitgeoefend of dat de vicieuze cirkel die ontwikkeling van de onderontwikkeling heet, wordt doorbroken.

© ANDRÉ NOMMEN

Hoewel men over de NGO's struikelt die het einde van de armoede prediken, is Oeganda nog altijd straatarm. Aan zowat alles heeft de bevolking tekort. Behalve dan aan gevechtshelikopters, automatische wapens en legertrucks. Museveni is er ook in geslaagd om zijn eigen aanhangers in het meer ontwikkelde zuiden met allerlei gunsten te bevoordelen, wat elders voor kwaad bloed heeft gezorgd. De meeste opposanten van het regime stellen dat niet Kony, maar de armoede de kern van het probleem is en ze daarom voor nationale verzoening in plaats van militaire confrontatie opteren om zo de economische ontwikkeling van het noorden een kans te geven. Zolang er geen orde en rust in het noorden is teruggekeerd, zullen de kampen van *Internally Displaced Persons* (IDP)²¹ niet leeglopen.

Het internationale kapitaal

Museveni heeft vanaf het begin van de jaren 1990 systematisch alles geprivatiseerd en geliberaliseerd om buitenlands kapitaal aan te trekken. Oeganda zit immers verlegen om investeringen in elektriciteitscentrales, watersystemen, telecommunicatie en olieraffinaderijen. Door de liberalisering kwamen de internationale banken terug aan bod, zoals *Barclays*, *Standard Chartered Bank*²² of *Citibank*. Ook Afrikaans bankkapitaal werd actief met de

Stanbic Bank (*Standard Bank Group*) uit Zuid-Afrika en de *Kenya Commercial Bank*, naast enkele lokale banken zoals de *Centenary Rural Development Bank* die zich specialiseerde in microkredieten, of de *Crane Bank Uganda* die uit initiatieven van lokale zakenlieden is voortgekomen. Het is nu wachten op Chinees kapitaal dat Oeganda binnenkomt.²³

De invloed van de Arabische wereld is in Oeganda toegenomen. De Arabische olie-staten financieren niet alleen ruimhartig de bouw van moskeeën, maar laten ook hun economische macht via de oliekraan gelden. Dat maakt het des te noodzakelijker om op duurzame energiebronnen over te schakelen. Zoals batterijen gevoed door zonnecellen en vooral door het bouwen van waterkrachtcentrales op de Nijl. In de buurt van twee reeds bestaande dammen bij het Victoriameer wordt nu de *Bujagali Dam* gebouwd. Echter, door de daling van het waterpeil van het Victoriameer zijn er problemen met de voeding van deze waterkrachtcentrales, waardoor oliegestookte elektriciteitscentrales toch nog voor extra capaciteit zullen moeten zorgen. Voor de massa van de bevolking zelf maakt dit alles bitter weinig uit. Ongeveer 95 procent heeft toch geen toegang tot elektriciteit en zou aansluiting op het net zelfs niet kunnen betalen.²⁴

Meer concurrentie zou de energieprijzen doen dalen. Hebben *Shell* of *Total*, die beide tot in de verste uithoek van de savanne zichtbaar aanwezig zijn, echter wel baat bij een sterkere concurrentie? En hoe zit het met de bestaande concurrentieverhoudingen? Feit is dat in 2008, toen de olieprijs op de internationale markten snel stegen, Oeganda een energieschaarste gecombineerd met hoge benzineprijzen kende. Die prijzen daalden evenwel niet toen daarna de prijs voor ruwe olie onder de grens van 50 dollar per vat zakte. De regering dreigde, maar greep niet in, ook al morde de bevolking en sprak ze van gemanipuleerde prijzen door het wangedrag van de oliemaatschappijen. Museveni wierp daarna in zijn eindejaarsboodschap van 31 december 2008 wat neoliberale olie op de golven door te hopen dat alle problemen zich vanzelf zouden oplossen nu de internationale olieprijs daalden als gevolg van de recessie in de wereld.

Veel hoop is sindsdien ook gevestigd op de booractiviteiten van de oliemaatschap-

pijen. Het *Petroleum Exploration and Production Department* (PEPD) waarin de staat participeert, heeft het gebied rond het Edward- en Albertmeer en de Nijl in zes concessies opgesplitst en ter exploratie vrijgegeven, ook al liggen die te midden van de natuurparken en zijn de safarileeuwen en dito apen er onrustig van geworden.²⁵ Hier is geen sprake meer van microkrediet, maar wel van grootkapitaal. Er wordt geboord dat het een lieve lust is. Door vooral vanuit het westen overgevlogen *wazungu* (blanken) die dagelijks hulp krijgen van met vrachtwagens aangevoerd zwart werkvolk. 's Avonds is de einder verlicht door de megawattlampen van hun compounds. In enkele concessies is al olie gevonden.²⁶ Echter, men weet nu ook al dat deze olie slecht van kwaliteit is en enkel voor het stoken van thermische elektriciteitscentrales kan dienen.²⁷

Het financiële kapitaal speelt sinds de liberalisering een bepalende rol in het accumulatieproces. Enkele geïnternationaliseerde telecomunicatiebedrijven domineren de markt van de draadloze telefonie. Zuid-Afrikaanse belangen zijn present in MTN en Libische in *Uganda Telecom*. Vooral de financiële sector raakte in de ban van buitenlandse investeerders, ook uit ontwikkelingslanden. Omdat de internationale ontwikkelingspolitiek het microkrediet aanprijst, heeft deze sector met de goedkeuring van de postkoloniale staat en de internationale instellingen de wind in de zeilen gekregen. Niet voor niets is de corrupte halfbroer van Museveni, Salim Saleh, minister van Microfinanciering.²⁸ Microkredieten zijn "in", want passen binnen de neoliberale filosofie van "alles naar de markt". Hier moet men het hebben van de noeste vlijt van kleine boeren en hopeloze huisvrouwen die zich via een microkredietje aan hun eigen haren uit de armoede optrekken.²⁹ Vandaar dat de *Global Trust Bank*, die onlangs *Commercial Microfinance* (CMF) overnam en die zelf eigendom van *Industrial and General Insurance Company of Nigeria* en *National Insurance Corporation of Uganda* is, zich enthousiast op de groeiemarkt van het microkrediet heeft gestort.³⁰

Inmiddels heeft zich in de slipstream van deze buitenlandse investeerders een nieuwe compradore-bourgeoisie gevormd. Voor deze nieuwe klasse is ongetwijfeld

de corrupte Habib Kagimu³¹ een treffende voorbeeld. De in Libië opgegroeide Kagimu is een internationale en multiculturele manager die bij de hoogste regeringsechelons in Afrika, het Midden-Oosten, het Verre Oosten, Europa en de Verenigde Staten over de vloer komt. Hij is nauw bevriend met Khadaffi's zoon, sponsort gul het plaatselijke voetbal en hij bezit bovenal 30 procent van het kapitaal in het filiaal van *Tamoil East Africa Ltd.* Niet toevallig wil Khadaffi nu een oliepijplijn

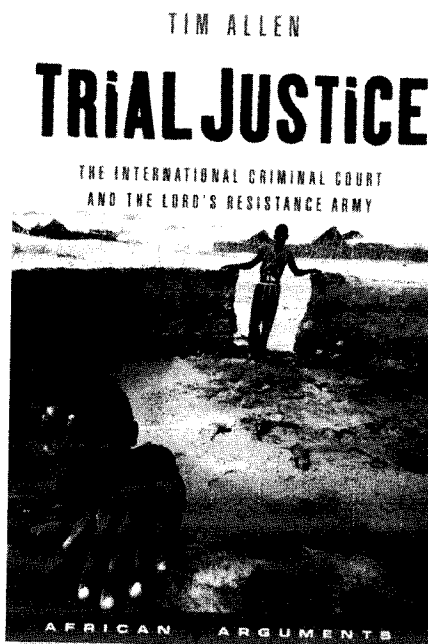
ling van het land ernstig schaden. De uitvoering van het regeringsprogramma *Prosperity for All of Bonna Bagaggawale*³³ zou erdoor in gevaar zijn gekomen.³⁴

Maar enige substantiële vooruitgang in de bestrijding van het verschijnsel corruptie heeft men alsnog niet geboekt. Het probleem is dat de strafmaat nogal meevalt en dat weinigen er van willen leren. Corruptie heeft hier te maken met onderontwikkeling, met een zwakke staat en vooral met armoede. Voorts is corruptie grotendeels een maatschappelijk aanvaard systeem omdat het tegemoetkomt aan de algemene behoefte van patronage en aan het ontvangen van gunsten. Hoe is het anders te verklaren dat Museveni's corrupte halfbroer al twee decennia lang zo gemakkelijk alle stormen heeft kunnen doorstaan?

Thee en koffie

Het probleem van Oeganda is dat het nauwelijks geïndustrialiseerd is. Na de onafhankelijkheid was de economische ontwikkeling goeddeels tot stilstand gekomen. In de jaren 1960 poogde het toenmalige regime van president Milton Obote nog wel door een gecombineerd beleid van nationalisering van de basissectoren en een politiek van imports substitutie het land minder afhankelijk van het buitenland te maken. Maar dat plan mislukte.³⁵ De op de ex-koloniale landbouw gerichte industrie verwerkt daardoor vandaag nog altijd granen en suikerriet (bloemmolens, bierbrouwerijen, suikerraffinaderijen) en verpakt exportgewassen (koffie, thee, katoen) zonder in de traditionele exportsector aan *upgrading* te doen.³⁶

In de thee domineren vanouds de grote plantages in de 24.000 hectaren met theestruiken beplante gebieden. De lokale kleine boeren produceren slechts 20 procent van de totale output. Drie grootste theeboeren monopoliseren vandaag de Oegandese theemarkt. *Toro and Mitayna Tea Company* (Tamteco) werd in de jaren 1980 door de teruggekeerde Brit Mitchell Cotts in samenwerking met de regering opgericht. *James Finlay Rwenzori Commodities* (voorheen *Rwenzori Highlands Tea Company*) produceert alleen al 10 miljoen ton op 3.600 hectaren, maar bezit ook nog grote plantages in Kenia en Sri Lanka.

van Mombasa-Eldoret naar Kampala laten aanleggen. Kostprijs 100 miljoen US\$. De contractanten zijn de Oegandese en de Keniaanse overheid plus de *Tamoil East Africa Ltd*³². Deze nieuwe pijplijn zou voor "transparante prijzen" kunnen zorgen ...

Corruptie is een erkend probleem. Oeganda staat immers hoog op de lijst van de meest corrupte landen. Daarom laat Museveni ook corrupte politici en ambtenaren voor de rechtbank slepen. Hun namen en foto's verschijnen samen met hun wandaden in de kranten. De kosten van de corruptie worden intussen wel in beeld gebracht. Zo wordt geschat dat de Oegandese overheid jaarlijks 600 miljard shilling (1 dollar = 20.000 shilling) verliest door ambtelijke corruptie. Volgens onderzoeker Augustine Nuwagaba van de *Makarere University* in Kampala zou de corruptie ook andere sectoren aanvreten en daardoor de economische ontwikke-

Rwenzori Commodities (Mukwano Group of Companies) behoort tot het conglomeraat van de Indische zakenfamilie Karmali die in Oeganda al een eeuw actief is. Ze heeft haar belangen gediversifieerd in transportbedrijven, de olie- en vetindustrie, zeepoeders en snoep, en ze stelt vandaag ongeveer 10.000 mensen tewerk.³⁷

Op de wereldmarkt voor thee, die goed is voor 2,6 miljard kilo, is Oeganda een kleine speler. Zelfs samen met de buurlanden Kenia, Tanzania en Oeganda blijft die invloed met slechts 11 procent van de totale wereldproductie gering. Daarom zou er plaats zijn voor meer theeboeren in Oeganda.³⁸ Het Uganda Tea Development Agency spoort de kleine boeren aan meer theestruiken te planten. Er is immers een agrarisch potentieel voor een aanplant tot 200.000 hectaren. Oeganda exporteerde in 2007 43,6 miljoen kilo gedroogde thee, hetgeen naar schatting ongeveer 75 miljoen US\$ opbracht. Ter vergelijking: Kenia exporteerde in 2007 360 miljoen kilo thee. Verdere investeringen in de theeverwerking zijn evenwel nodig. Het drogen van de blaadjes gebeurt vandaag in slechts 13 fabrieken. Intussen poot de regering met de hulp van een internationale ontwikkelingsorganisatie als Danida (Danish International Development Agency) de verwerkingsinstallaties van de theeblaadjes afkomstig van de kleine boeren te moderniseren en de mogelijke stijging van de productie te volgen. De regering draagt 1,5 miljoen US\$ bij aan dit project en helpt bij het subsidiëren van de aanplanting van betere soorten theeplanten. Ongeveer 70 procent van de Oegandese thee wordt in Mombasa geveild. Slechts 20 procent van de productie verlaat via de directe verkoop het land en de rest, veelal van inferieure kwaliteit, wordt lokaal geconsumeerd.

De Oegandese koffiesector, die voor 20 tot 30 procent van de exportinkomsten zorgt³⁹, wordt gedomineerd door ongeveer 500.000 kleine boeren⁴⁰ die meestal slechts tussen 0,5 en 2,5 hectaren aanplant (*shambas*) exploiteren. De koffiesector stelt in totaal 3,5 miljoen mensen tewerk. De geëxporteerde koffie (*robusta* en *arabica*), in totaal ongeveer 4,5 miljoen balen van 60 kilo per jaar, verdwijnt veelal via Mombasa of Dar-es-Salaam over de grens zonder eerst verder te zijn bewerkt of van een brand voorzien. Hoewel de coöperatieve structuren eertijds goed waren ontwikkeld, is

.....
**De kleine boeren hebben
 daarbij, ondanks alle "eerlijke
 handelspraktijken", door de
 marketingpraktijken van de
 multinationals en de importpolitiek
 van de EU nog altijd geen enkele greep
 op de internationale koffiemarkt
 gekregen.**

de handel in koffie een zaak van talloze particuliere handelaren. Om voor hun eigen voedselveiligheid te zorgen verbouwen de meeste boeren ook nog bananen, maïs, bonen, aardappelen en cassave, terwijl katoen in bepaalde gevallen hun tweede *cash crop* is. De combinatie van palmbomen en koffieteelt is ook goed om de koffiestruiken in de schaduw te houden. De koffieboeren worden bij het systematisch vernieuwen van hun koffiestruiken door de regering gesteund. De Uganda Coffee Development Authority (UCDA) zorgt sinds de liberalisering van de markt in 1991 voor toezicht. Men moet immers ook koffiebonen van ongeveer egale kwaliteit (*fair average quality*, FAQ) op de markt zien te brengen.⁴¹ Het grote knelpunt is dat de ge-

middelde opbrengst per hectare laag blijft en de koffieteelt te lijden heeft van ziektes (*Coffee Wilt Disease*, CWD).

Een boontje in de strijd? De ontwikkelingsorganisaties hebben zich de laatste decennia in het kader van *Make Trade Fair* als gieren op de producenten van koffiebonen, aardnootjes, bananen of maïs gestort. Om ze te moraliseren, te organiseren of te informeren?⁴² Met weinig structureel effect overigens. De hogere prijzen die de laatste jaren op de wereldmarkt voor koffie werden betaald, hebben samen met de regeringssteun de Oegandese boeren aangespoord om meer koffiestruiken aan te planten. Het gevolg hiervan zal echter prijsbederf zijn, zoals dat al een aantal jaren geleden het geval was toen Vietnam als grote producent op de wereldmarkt verscheen. De kleine boeren hebben daarbij, ondanks alle "eerlijke handelspraktijken", door de marketingpraktijken van de multinationals en de importpolitiek van de EU nog altijd geen enkele greep op de internationale koffiemarkt gekregen.

Economische problemen

Door allerlei knelpunten, o.a. de energieschaarste en het slechte wegennet, is de economische ontwikkeling van Oeganda achteropgeraakt. Het produceren van complexe diensten en producten is erg moeilijk doordat de stroomvoorziening geregeld uitvalt. Wat bedrijven, middenstand en rijke particulieren aanzet zich te voorzien van eigen stroomgeneratoren en dus tot het morsen met dure diesel of benzine. Veel economische groei verdampt als gevolg van corruptie, criminaliteit en incompetentie. Hoewel de gemiddelde jaarlijkse economische groeicijfers aantonen dat de ontwikkeling voorspoedig verloopt (Tabel 2), suggereren andere indicatoren het tegenovergestelde: Oeganda is *niet* op weg naar duurzame economische groei.

De laatste jaren is vooral de dienstensector bovenmatig gegroeid ten nadele van de landbouw, terwijl de groei van de industrie ondermaats is. Ook is de economische groei per hoofd van de bevolking erg matig, terwijl de groei van de export (vooral landbouwproducten) de neiging heeft eerder te stagneren. Zo daalde het aandeel van de landbouw in het BBP van 56,8 procent in 1987 tot 29,0 procent in 2007, terwijl alle ontwikkelingsorganisaties zich juist op deze sector hebben

Tabel 1: De thee-uitvoer van Oeganda

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Kilo	30.400	36.669	36.874	36.532	30.584	43.636
Miljoen US\$	31,3	38,3	37,2	34,5	50,8	75,0

Bron: Uganda Tea Association

Tabel 2: Economische groei in percentages

	1987-97	1997	2006	2007
BBP	6,9	5,8	5,1	6,5
BB per hoofd	3,2	2,5	1,7	2,9
Export van goederen en diensten	11,2	6,5	4,0	4,4

Bron: Wereldbank

gestort om die te “verduurzamen”. Deze relatieve neergang van de landbouwsector is ernstig omdat immers 82 procent van de bevolking van de landbouw leeft. In 1987, toen de economie nog totaal was ingestort, bedroeg het relatieve aandeel van de industrie in het BBP slechts 10,1 procent. In 2007 was dat nog maar tot 18,2 procent gegroeid, waarvan minder dan de helft voor rekening van de verwerkende industrie kwam. Het aandeel van de diensten in het BBP steeg inmiddels van 33,2 procent in 1987 tot 52,8 procent in 2007 (zie Tabel 2). Deze fenomenale groei van het relatieve aandeel van de diensten in het BBP geeft aan dat het verstedelijkingsproces in en rond de hoofdstad Kampala gepaard ging met de groei van een bepaald type “diensteneconomie” eigen aan een ontwikkelingsland.

Economische en sociale stabiliteit kan men alleen door middel van voedsel- en energieveiligheid garanderen. Deze veiligheid is allerm minst verzekerd. Door de gestegen prijzen voor granen en andere voedingswaren, kreeg de bevolking het moeilijk

in 2008 om nog te overleven. De prijsstijgingen waren het effect van de export van landbouwproducten naar de buurlanden. Alles hangt immers met alles samen. De in de zomer van 2008 uitzonderlijk hoge olieprijs op de wereldmarkt deden alle kosten snel stijgen. Alle brandstoffen, ook hout en houtskool die de plaatselijke bevolking massaal gebruikt om op te kunnen koken, werden fors duurder (een prijsverdubbeling in één jaar tijd). De economen wezen op het verschijnsel van de onvol-

.....

De economen wezen op het verschijnsel van de onvolmaakte concurrentie en de imperfecte markten. De politici riepen de boeren op om meer voedsel te produceren en ze spoorden de bevolking aan om vooral met een eigen moestuintje te beginnen.

.....

maakte concurrentie en de imperfecte markten. De politici riepen de boeren op om meer voedsel te produceren en ze

spoorden de bevolking aan om vooral met een eigen moestuintje te beginnen. De tot 14 procent op jaarbasis toegenomen inflatie zorgde voor een bijkomende terugval in inkomen doordat de lonen de prijzen niet volgden. Al met al staat Oeganda daarmee aan de vooravond van een economische terugval nu ook de inkomsten uit toerisme en van overboekingen van Oegandezen in het buitenland dreigen te dalen als gevolg van de wereldwijde recessie.

Arm en onderontwikkeld

Oeganda is erg afhankelijk van de internationale financiële instellingen voor zijn investeringen en overheidsuitgaven. De cijfers (zie Tabel 3) liegen er niet om. Zonder de programma's van de Wereldbank zou elke economische groei onmogelijk zijn. Behalve dan de schuldafbouw, werden er onder Museveni weinig duurzame veranderingen gerealiseerd.

Ondanks alle neoliberale ontwikkelingspropaganda tonen de naakte cijfers immers aan dat Oeganda een arm en onderontwikkeld land is gebleven (zie Tabel 4). Officiële bronnen stellen dat 38 procent van de inwoners onder de armoedegrens leeft. Het gemiddelde BNI per hoofd van de bevolking bedraagt slechts 340 dollar per jaar (volgens de *Atlasmethode*)⁴³, tegen gemiddeld 800 dollar per jaar voor Sub-Sahara Afrika. De andere cijfers zijn navenant. De levensverwachting bedraagt vandaag gemiddeld 51 jaar, 19 procent van de kinderen is (zwaar) ondervoed, de kindersterfte is – ondanks alle geleverde inspanningen – veel te hoog (78/1.000 levende geboortes), slechts 64 procent van de bevolking heeft toegang tot drinkwater. De relatie tussen morbiditeit, sterfte en armoede geeft een rampzalig beeld van de ware toestand in Oeganda.

Volgens minister Syda Bhumba van *Gender, Labour and Social Development* is vooral de ongebreidelde bevolkingsgroei een groot probleem. In een goede halve eeuw vermenigvuldigde de bevolking zich zesmaal (4,9 miljoen in 1948 en nu meer dan 30 miljoen). Het groeipercentage van de bevolking ligt op 3,4 procent per jaar. Ook zou het voorts onaanvaardbaar zijn dat vrouwen gemiddeld zeven kinderen baren, terwijl de vrouwen er volgens een onderzoek door de *Uganda Demographic and*

Tabel 3: Buitenlandse schuld en financiële stromen (in miljoenen US\$)

	1987	1997	2006	2007
Totale uitstaande schuld	1.936	3.908	1.264	
IBRD	50	0	0	0
IDA	534	1.954	436	840
Totale schuldendienst	160	161	115	
IBRD	6	0	0	0
IDA	5	22	40	5
Samenstelling van de netto stromen				
Officiële donaties	96	342	4.326	
Officiële crediteuren	238	232	176	
Privé crediteuren	120	-11	-1	
Buitenlandse directe investeringen		175	392	
Portefeuille investeringen (netto instroom)	0	0	19	
Programma's van de Wereldbank				
Toezeggingen	119	125	224	425
Uitgekeerd	112	216	156	374
Belangrijkste terugbetalingen	3	9	24	0
Netto stromen	109	208	131	374
Interestbetalingen	8	14	15	5
Netto transfers	101	194	116	368

Bron: Wereldbank

Health Survey (UDHS) in 2006 zeggen er maar vijf te wensen.⁴⁴ Gezinnen met twee kinderen zijn het model voor de middenklasse geworden. Het verlagen van het kinderaantal zou daarbij, wat in overeenstemming is met de ontwikkelingsagenda, ook de kosten van de gezondheidszorg, het onderwijs en de huisvesting verminderen. Echter, zoals in elk ontwikkelingsland is ook in Oeganda kinderrijkdom niet zo zeer het gevolg van alleen maar ongebreidelde seksuele activiteiten, maar ook en vooral van het ontbreken van een adequaat systeem van sociale zekerheid.

Hoe het dan zit met de geboortepolitiek van de kerken wordt in de hooggestemde regeringsverklaringen niet vermeld. Ook de relatie tussen gedwongen seksuele omgang van meisjes op zeer jonge leeftijd en het krijgen van te veel kinderen is bekend. Daar gebeurt alsnog weinig mee. Men focust liever op het onder controle krijgen van het HIV-probleem, omdat daarmee veel geld uit de ontwikkelingsfondsen is gemoeid.⁴⁵ De NGO's zijn uiteraard volop in dit segment van de gezondheidsmarkt present. Onder internationale druk nam Oeganda de zogenaamde ABC-aanpak over die van "onthouding", "huwelijkse trouw" en "condooms" uitgaat. Echter, omwille van de lieve centen, schuwde men de contradicties niet toen president Bush in 2003 zijn *President's Emergency Plan for AIDS Relief* (PEPFAR) lanceerde. Dat leverde Oeganda immers in 2004 90,8 miljoen dollar, in 2005 148,4 miljoen US\$ en in 2006 169,9 miljoen US\$ aan *voorwaardelijke* hulp op. Voorwaardelijk, omdat deze Amerikaanse steun de nadruk op "onthouding" legde, niet op het door Bush zo verfoeide condoomgebruik. Hoewel de uitkomsten van alle onderzoeken bevestigden dat niet "onthouding", maar wel condoomgebruik het aantal HIV-gevallen doet dalen, waren

president Museveni en zijn vrouw Janet het met die aanpak roerend eens.

De vrije medische gezondheidswerkers hebben zich ook op deze lucratieve sector geworpen. In menig achterafstraatje biedt een huisarts vandaag zijn diensten aan. Grote reclameborden roepen de trouwlustige Oegandezen op zich op HIV te laten testen. De echo's ervan duiken regelmatig op in de rijkelijk gestoffeerde huwelijksadvertenties in de kranten. Toch heet het HIV-virus de gemoederen niet erg te beroeren. De bevolking maakt zich vooral zorgen over het ebola-virus dat vanuit Kongo zou oprukken en in december 2007 al in Oeganda zou zijn gesignaleerd.⁴⁶ De regering heeft dat tot nu toe altijd ontkend.

Conclusies

Oeganda's politieke en sociale problemen zijn het gevolg van een economische structuur die nog uit de koloniale periode stamt toen de koffie- en de theehandel voor inkomsten moesten zorgen. Voorts is er de nog altijd hardnekkige tegenstelling tussen het minder ontwikkelde noorden en het meer ontwikkelde zuiden. Onder Milton Obote (1962-71) werd gepoogd om door een politiek van imports substitutie Oeganda te industrialiseren en minder afhankelijk te maken van de handel in koloniale producten. Onder dictator Idi Amin (1971-79) volgde dan de economische ineenstorting, waarna onder de tweede periode van Obote (1980-85) elk herstel uitbleef. De huidige machthebber Museveni zou daarna al snel de neoliberale recepten van de internationale instellingen omhelzen en Oeganda openen voor het internationale kapitaal. De resultaten hiervan kan men vandaag bewonderen. De economische groei is wel teruggekeerd, maar dan wel op een zeer wankel basis daar

Oeganda van de export van koffie en thee afhankelijk is gebleven. Om zijn regime enige ademtocht te geven heeft Museveni een groot deel van de economie – vooral de financiële sector en de telecommunicatie – aan buitenlandse kapitaal uitbesteed. Duizenden NGO's zijn als sprinkhanen over het land uitgezwermd en ze hebben door het overnemen van staatsfuncties een schijn van "civiele maatschappij" tot leven weten te wekken. Van "duurzame ontwikkeling" is alsnog geen sprake, ook al adverteert men overal met emancipatie via het microkrediet. Alleen de schuldafbouw verliep alsnog succesvol. Dat hielp wel de financiële en monetaire stabiliteit garanderen, maar dat was allerminst voldoende om de instroom van directe investeringen in de productieve sector aan te moedigen. Vandaag heeft Oeganda nog *grosso modo* dezelfde economische structuur als ten tijde van de laatste jaren van de koloniale periode. Vandaar dat het land nog altijd moet overleven van de export van koffiebonen en theeblaadjes. Wat een trieste balans is van twintig jaar neoliberale ontwikkelingspolitiek onder Museveni.

NOTEN

- 1 René Dumont, *L'Afrique noire est mal partie*, édition revue et corrigée, Paris, Le Seuil, 1966, blz. 33.
- 2 Kony ontsnapte met zijn manschappen in de richting van de Centraal-Afrikaanse Republiek.
- 3 Museveni (1944) werd in het zuidelijke Kyamate geboren. Na de val van Milton Obote in 1971 – hij was tot dan stafmedewerker van de president geweest – was hij naar Tanzania gevlucht, waar hij ook aan de universiteit van Dar es Salaam een BA in de economie had behaald. Hij was voordien al actief geweest in de radicale studentenbeweging en betrokken bij de bevrijdingsbewegingen in de regio. Hij verschilde nadien van mening met Obote over de wijze waarop Idi Amin ten val moest worden gebracht. Na de val van Amin in 1979 verloor hij in 1980 echter de presidentsverkiezingen van Obote. Hij begon daarna een guerrilla tegen hem.
- 4 Journaliste en NGO-ster Els De Temmerman, die tevens de levensgezellin van Johan Van Hecke is en intussen ook eigenaar van *Cassia Lodge* op Buziga Hill, Kampala, rapporteerde hierover. De dankbare Museveni benoemde haar daarna tot hoofdredactrice van het dagblad *The New Vision*. Els De Temmerman, *De meisjes van Aboke, kindsoldaten in Noord-Oeganda*, Gent: Globe, 2000.
- 5 Charles Kazooba, "Uganda seeks nation's backing to fight LRA", in *The EastAfrican*, nr. 739, 29 december 2008 - 4 januari 2009, blz. 8.
- 6 Mareike Schomerus, "The Lord's Resistance Army in Sudan: A History and Overview", *Small Arms Survey*, September 2007.
- 7 Mahmood Mamdani, *Imperialism and Fascism in Uganda*, Nairobi, Ibadan en Londen: Heinemann, 1983.
- 8 Heike Behrend, "War in Northern Uganda", in Christopher Clapham (red.) *African Guerrillas*, Oxford: James Currey, Kampala: Fountain Publishers, Bloomington en Indianapolis: Indiana University Press, 1998, blz. 107-118.

Tabel 4: Economisch profiel van Oeganda

	1987	1997	2006	2007
BBP in miljarden US\$	6,3	6,3	9,5	11,2
Bruto kapitaalvorming/BBP	9,7	18,2	23,4	24,5
Export van goederen en diensten/BBP	8,2	13,4	14,8	13,3
Bruto Binnenlandse Sparen/GDP	-0,1	10,7	8,1	5,8
Bruto Nationaal Sparen/GDP	2,6	10,8	12,9	11,7
Lopende Betalingsbalans/GDP	-2,2	-7,4	-8,5	-7,8
Interestbetalingen/GDP	0,4	0,6	0,3	
Totale schuld/GDP	30,9	62,3	13,3	
Totale schulddienst/export	39,4	18,4	5,4	

Bron: Wereldbank

- 9 "Uganda Alice Lakwena: Lakwena is not Dead!" uganda.blogspot.com/archive/2007/02/02/lakwena-is-not-dead.html - 35k -
- 10 Een traditionalistische Nilotische stam met ongeveer 370.000 leden in het noord-oosten die ook van de wapenhandel leeft. Sylvester Onyang en Jeremy O'Kasick, *Karamoja: Uganda's Land of Warrior Nomads*, Stafa: Little Wolf Press, 2007.
- 11 Els De Temmerman, "ADF rebellion: Guerilla to urban terrorism", in *The New Vision*, 21 mei 2007.
- 12 "Oil and Jihad in Central Africa: The Rise and Fall of Uganda's ADF", in *Terrorism Monitor*, jg. 5, nr. 24, 20, december, 2007. http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=4624 Category: Terrorism Monitor, Africa
- 13 De Tutsi Paul Kagame was inmiddels hoofd van de inlichtingendienst van Museveni's leger geworden. Hij zou het *Rwandan Patriotic Front* (RPF) vormen en een leger trainen om daarna in 1990 Rwanda binnen te vallen. In augustus 1993 werden de fameuze Arusha-akkoorden tussen de strijdende partijen ondertekend. Maar in april-juni 1994 vermoordden het Hutu-leger en de verbonden militie ongeveer 800.000 Tutsi's en gematigde Hutu's. In juli en augustus 1994 trok het RPD van Kagame Kigali binnen. Ongeveer 2 miljoen Hutu's namen de wijk naar Zaïre. Kagame had inmiddels een verbond met de opstandelingen van Laurent Kabila in Oost-Zaïre gesloten. Museveni liet dan zijn troepen via het noord-oosten van Zaïre binnenrukken in de hoop zo Mobutu ten val te brengen. Noch de troepen van Kagame, noch die van Museveni hadden de bedoeling daarna Zaïre te verlaten, waarna een tweede oorlog uitbrak, waarbij Kabila de steun kreeg van troepen uit Angola en Zimbabwe tegen de Tutsi's van Kagame en de troepen van Museveni die daarna weer onderling slaags zouden raken.
- 14 Terry Macdonald, *Global Stakeholder Democracy. Power and Representation Beyond Liberal States*, Oxford: Oxford University Press, 2008.
- 15 Tina Wallace met Lisa Bornstein en Jennifer Chapman, *The Aid Chain. Coercion and Commitment in Development NGOs*, Kampala: Fountain Publishers, en Scottsville: University of Kwazulu-Natal Press, 2007, blz. 77.
- 16 *Ibidem*, blz. 79.
- 17 <http://www.broederlijkdelen.be/SharedPubli/WebObjects/SharedPubli.woa/wa/PDA/s?5=1001064>
- 18 "Lut en Frans in Oeganda", 27 maart 2008. www.broederlijkdelen.be/SharedPubli/WebObjects/SharedPubli.woa/wa/PDA/
- 19 Henry Zakumumpa van de *Makerere University* in Kampala in *Daily Monitor*, 29 december 2008, blz. 6.
- 20 Volgens Marcia Luyten, freelance journaliste in Oeganda, moet iemand minimaal 165.000 shilling (66 euro) verdienen om te kunnen overleven. Dat gezin eet natuurlijk geen vlees, verse groenten of fruit. Maar de internationale hulporganisaties betalen wel schandalig lage salarissen aan hun inlands bewakingspersoneel. Het Deense *Danida* of de *Norwegian Refugee Council* in Kampala bijvoorbeeld 47 euro, *Artsen Zonder Grenzen* 52 euro, *SNV* en *Oxfam International* 60 euro. De Europese Commissie spant de kroon met 100 euro. *NRC Handelsblad*, zaterdag 20 en zondag 21 december 2008 in *Opinie & Debat*.
- 21 Oeganda telt ongeveer 1,5 miljoen geregistreerde IDP's die verspreid over meer dan 250 kampen leven. Hun werkelijke aantal is onbekend, omdat alleen met hulpgoederen bevoorraden personen worden geteld. De IDP's vindt men vooral onder de Acholi, de Langi en de Teso. Tim Allen, *Trial Justice. The International Criminal Court and the Lord's Resistance Army*, Londen en New York: Zed Books, 2006. De laatste tijd zouden vluchtelingen bezig zijn terug te keren naar hun dorpen nu er relatieve rust heerst in Langi, Teso, Karamoja en de West-Nijl. In Otuke hebben personen al de kampen verlaten.
- 22 *Standard Chartered Group* was het resultaat van een fusie in 1969 tussen *Standard Bank of British South Africa* (1863) en *Chartered Bank of India, Australia and China* (1853).
- 23 In januari 2009 werd bekend dat China voor 77 miljoen US\$ aan ontwikkelingshulp zou verlenen. www.china-daily.com.cn/china/2009-01/14/content_7395891.htm - 11k -
- 24 Dat probleem wordt door de Wereldbank erkend: "No more than 7% of the total population can afford unsubsidized electricity . . . It is unrealistic to think that more than a fraction of the rural population could be reached by a conventional, extend-the-grid approach." www.internationalrivers.org/en/africa/bujagali-falls-dam-nile-river-uganda - 32k -
- 25 www.ugpulse.com/articles/daily/Business.asp?id=629-34k -
- 26 De Canadese *Heritage Oil and Gas Company* zegt olie te hebben gevonden rond het Edwardmeer. *The Economist*, 25 augustus 2007.
- 27 *Daily Monitor*, 8 januari 2009.
- 28 Salim Saleh (geboren als Caleb Akandwanaho) was opperbevelhebber van het leger (*Uganda People's Democratic Army*, UPDA), maar hij werd door Museveni in 1989 wegens corruptie ontslagen. In 1998 moest hij ontslag nemen als Museveni's adviseur wegens illegale aandelenhandel. Hij kreeg in 1998 800.000 US\$ aan commissies bij een helikoptertransactie met het leger. Hij werd na de verkiezingen van 2006 minister.
- 29 Deze ideologische terreur wordt ook in de lokale pers opgemerkt. Zie bijvoorbeeld het verhaal: "From housegirl to self employment. Kugonza was a timid young girl when she left her village in 1996 to work as a housegirl. She started with a meagre domestic servant salary and now owns a salon and divides her time between balancing books, paying taxes to KCC and attending beauty seminars", in *Sunday Vision*, 21 december 2008, blz. 19.
- 30 *The New Vision*, 19 december 2008; *Daily Monitor*, 1 augustus 2008.
- 31 www.mathaba.net/o_index.shtml?x=545111
- 32 www.africanoiljournal.com/12-28-2006%20tamoiil_wins_uganda%20kenya%20oil%20pipe... - 9k -
- 33 Dit programma is – in de woorden van Museveni – gebaseerd op de volgende eindoelen:
1. Each household must have a daily income;
 2. Every household must have a periodic income (3-4 months);
 3. Every household must have a long-term income (1 year and beyond);
 4. Households be organized in marketing and savings/credit cooperative groups for purposes of achieving enough volumes to attract buyers, processors and for financial intermediation;
 5. Every household must have food security;
 6. Every household must use improved seeds, improved breeding stock and use modern agro-practices.
- www.statehouse.go.ug/news.php?catId=2&item=64 - 40k -
- 34 *New Vision*, 19 december 2008, blz. 3.
- 35 Mahmoud Mamdani, *Politics and Class Formation in Uganda*, Kampala: Fountain Publishers, 1999.
- 36 Dat geldt ook voor de niet-traditionele export, vooral van vis uit het Victoriameer. Vis staat nu al op de tweede plaats achter koffie voor de waarde van de export, maar vóór thee, katoen en tabak. De geïndustrialiseerde visvangst is, net zoals de jacht trouwens, niets anders dan een rooibouw op de natuur en heeft dus niets met duurzame ontwikkeling te maken.
- 37 Alykhan en Amiral Karmali staan bekend als de Mukwanos. De Mukwano Group of Companies omvat Mukwano Enterprises Ltd, A.K. Transporters Ltd, A.K. Oils & Fats (U) Ltd, A.K. Plastics (U) Ltd, A.K. Detergent (U) Ltd, Mukwano Sweets & Confectioneries (U) Ltd, Rwenzori Commodities Ltd en Mukwano Forex Bureau Ltd.
- 38 *Tea & Coffee Trade Journal*, 20 mei 2005.
- 39 Oeganda verdiende in 2007 265 miljoen US\$ aan de koffie-export. <http://www.newvision.co.ug/D/8/220/628207>
- 40 Wereldwijd zijn er 25 miljoen koffieboeren.
- 41 De duurdere en mildere *arabica*, die op grotere hoogte – boven 1.500 meter – wordt geoogst, wordt via een droogproces uit de bolster gehaald, terwijl de goedkopere *robusta* van de lageregelegen plateaus via een nat proces wordt behandeld.
- 42 Oxfam probeert het in Oeganda aldus uit te leggen: "In order to enhance the ability of poor people to be able to influence national Trade policies, we are working to distribute relevant information to the public. Small-scale farmers, who are the main stakeholders, are usually disadvantaged because they never get to know about policy development processes – and yet they are the end-users." www.oxfam.org.uk/oxfam_in_action/where_we_work/uganda.html - 30k -
- 43 Al naargelang de luimen van het moment beweert de regering dat het gemiddeld inkomen op 900 US\$ ligt.
- 44 *The New Vision*, 11 juli 2008, blz. 39.
- 45 Met Aids heeft ook Oeganda een probleem. Voor 2009 werd een grote mobilisatie door het ministerie van Gezondheid afgekondigd om de besnijdenis voor jongens te promoten. Dat zou helpen tegen het overdragen van HIV. Vandaag zou 6 procent van de bevolking officieel nog aan Aids lijden. *Sunday Monitor*, 4 januari 2009, blz. 7.
- 46 *The New Vision*, 11 december 2007.